

Minningarorð um Titu Vinther 1941-2019

Tita var eitt tað mest originala lista-fólkið vit hava átt í Føroyum. Verkini hjá Titu Vinther nema við teg, tí at tey eru einföld og dramatisk. Tey hava røtur í dygdargóðum handverki samstundis sum tey eru hypermodernað listaverk, og fyri hetta varð hon heiðrað við Mentanarvirðisløn landsins í 2005.

Tita kom henda vegin úr Finlandi. Longu hálvttannað ára gomul var hon send til Danmarkar saman við øðrum finskum børnum, sum vóru illa stødd av krígnum, sum leikaði í Finnlandi tey fyrstu 1940-árin. Henda danmarkarvistin vardi til 1948, tá ið hon fór heim aftur til Finnlands. Seinni fór hon á Snoghøj háskúlan í Danmark, og har hitti hon Suna, sum hon setti búgv saman við úti í Grønlandi og døturnar Heidi og Laura. Eg kom at kenna Titu, tí hjúnini vóru millum bestu vinfólkini hjá mínum foreldrum. Harafturat kenni eg Titu sum hesa einastandandi listakvinnuna og fekk tíðliga vovnar landslagsmyndir og seinni aðrar list eftir hana.

Tita var so avgjørt samtíðarlistakona, sum fullgjørði kynstrið at sameina og menna siðvenju við modernaða stöðutakan. Hon nýtir virkið mynd og mál til at skapa samband millum list og samtíð. Eitt nú í verkinum "Eitt tvætt í

hvørjari ætt", ein svørt vovin mynd við hvítum blettum uppkallað eftir orðatakinum um, at óvætti ella ólukkudýr eru í hvørjari ætt ella hvørjum bólki.

Tita Vinther menti listagrein sína og vevtøknina til nakað heilt framúrskarandi, sum vakti ans á framsýningum bæði her heima og uttanlands. Hon skapaði eina røð av løttum verkum, tey eins og sveima í rúmdini. Verkini eru

ikki bara tveydimensionel, sum tey fyrst sýnast at vera, tey hava triggjar víddir og eins og rudda eitt rúm framm- an fyri sær ella floyma út frá veggnum móti tær. Eitt nú "Sirm", sum er eitt loðið, hvítt og gráligt myndateppið, teir longu træðrinnir eins og strekkja seg út frá veggnum og út um kantarnar á botninum og bróta rammuna.

Høvuðsverk Titu er eftir mínum tykki Pætursnótin, sum er frá 1997. Hetta konsept-tekstilverkið er eitt so gerandisligt og gamalt amboð sum ein nót úr mannahári. Saman við eini gamlari ár og einum heiti fær hon alla Bíbilsøguna og annað mytiskt tilfar fram í hugan.

Pætursnótin bindur á sera ítøkiligan hátt menniskjuni saman í meskar, sum kunnu vísa til sambondini millum okkum – ættarsambond, vinasambond, tjóðarsambond og øll tey viðurskifti, ið annars knýta fólk saman. "Pætursnótin" er bæði henda lítla nótin og tann globala alnótin, har eitt nú tær pengasterku fyrirøkurnar, sum kalla seg sosialar, hava fangað okkum – antin vit vilja vita av tí ella ikki.

Tita Vinther skapti síni verk burtur úr tilfari sum ull, hári og metali, bara tað var tráður. Hon var hon ikki bundin av listaligum siðvenjum, tí kundi hon

gera, sum hon vildi, og sum verkið kravdi. Tað var umráðandi: Tað, sum einstaka verkið kravdi, var einasti autoritetur í hesi einføldu og rámandi listaverð.

Tita er farin, eftir eru verk hennara og minnini um tað, sum hon var fyri okkum. Takk fyri tað.

Lill farin

Hósdagin 03. oktober 2019 andaðist Vilhjálmur Hammershaimb Christiansen – vanligu nevndur Lill – 77 ára gamal.

Lill var sonur Rigmor og Debes Christiansen. Hann vaks upp á Landavegnum í Havn saman við sínum trimum systkjum. Har vóru nógv børn, og nógv vóru spøluni sum fóru fram tá. Um sumrarnar var tað indianaralegur, fót-bóltur og bátarnir, sum vit rokaðust við. Um heystið var tað serliga kríggini móti øðrum býarpørtum - mest móti teimum úr Hornabø - bæði við træsverðum ella korum, og vetrarnir fóru við mest skreiðing og onkuntíð við "hands upp!". Vit báðir Lill komu ikki so nógv saman tá, tí aldursmunurin var ov stórir. Men Lill var ein av oddafiskunum í øllum hesum, og teirra barndomsheim varð altíð opið fyri okkum øllum.

Sum allarflestu havnadreingir lut-tók Lill eisini í skótalívinum, og tað við lív og sál. Har gjørdist hann patrulju-førari í Ternuni á fyrstaliði. Serliga minnst eg eina "Stórakapping", har Lill brendi alt morsi-alfabetið í eitt vakurt skjöldur randaður við togum. Haldi, at skjöldurið hongur enn uppi í Skótahúsinum.

Sama kynstrið vísti Lill, tá ið hann fór í maskinlæru hjá Wenzel Petersen í Havn. Til sveinaroyndina fekk hann sum tann fyrsti silvur! Í lærutíðini lut-tók hann í kappróðri við Ørvi úr Havn, og vunnu teir tað fyrsta Útvarps-steypið!

Aftaná lestur í Danmark vendi Lill

heimaftur, og komu vit báðir at ganga saman á Maskinskúlanum, har vit finga eina fantastiska tíð saman. Bondini frá kappróðri og skúlanum knýttu okkum tætt saman, og hetta kom at vara alt lívið.

Í skúlatíðini áttu vit sjálvandi at brúkt tíðina til at gera heimaarbeiði, men stórir partur varð brúktur til at fiska og skjóta fugl summarkvöldini og á náttartíð. Um vetrarnar fóru vit oftani á flot og settu goggulínu eftir góðum agni um kvöldarnar.

Á einum túri vestanfyrir mundi vit eina ferð gingið burtur. Á veg heim, suður móti Halanum á Hesti, vórðu vit ov seinir á sjóvarfallinum. Hann varð landnyrðingur í ættini, og eystfallið hevði tikið seg upp. Aldurnar vóru sum hús. Eg segði við Lill, "passa tú motorin, eg skal stýra". Eg stýrði so nær Halanum, sum eg tordi, og komnir framvið landinum, komu vit í slættan sjógv. Vit hugdu skelkaðir upp á hvønnannan. Yvirum Hestfjørðin gekk væl, tí Streymoyggjin lívdi so væl, men komnir á Kirkjubønes rendi hann á við nógv vindi og kavaroki. Vit sigldu spakuliga fram við Sveipinum og norð móti Borðá. Komnir á Glyvursnes øtlaði hann til storm og kava. Lill fekk sær eina bust og fór at feia kava av rútinum allan vegin inn á Havnina. Tað var ein deilig sjón at síggja Molan.

Eisini vóru havhestatúrarnir góðir, og finga vit altíð nokk. Og so túrarnir niðan í Nolsoyarfjørðin ikki at gloyma. Har var altíð góður fongur.

Aftaná skúlatíðina fóru vit hvør sín veg á sjónum. Lill fór út í heimin at sigla, og eg við trolarum í Føroyum og Grønlandi. Sambandið við hvønn annan hildu vit brævaliga. Eftir, at eg hevði lisið meg lidnan í Danmark og var kom-in at arbeiða á landi, komu vit aftur oftani saman. Lill fór at byggja hús á Frælsinum, og hjálpti eg tá ið tað lá fyri. Har høvdu vit mangar skemtiligar

løtur saman. Eisini í Klubbanum, har vit seinni eitt nú komu at sviða seyðarhøvd saman í fleiri ár.

Vit skemtaðu eisini við at geva hvørjum øðrum jólagávur. Eg gav ofta Lill eina lítla eskju av siruttum og eitt stykki av garnatálgi og skrivaði á gávuna, "Frá mær til tín". Lill, sum altíð varð stórtikin, gav mær eina flösku av Jule Akvavit, har tað á gávuni stóð, "Til vinin frá vininum". Tá vit so møttust aftaná høgtíðina, kundi hann senda mær hvøss eygu fyri líkasum at siga mær, hvat var hatta fyri nakað! Tað einasta, eg kundi svara var, at hvør gevur eftir førimuni!

Seinastu árin hava vit verið ein partur í einum kaffiklubba, sum Lill gekk høgt uppi. Vit gjørdi onkrar útferðir og seinasta mikudagin gjørdi vit eina slíka. Eg fór niðan til Lill um kvöldið at greiða honum frá túruin. Tá sá eg, at ikki var nógv eftir í Lill, og doyði hann dagin eftir.

Lill var ein góður maður, pápi, abbi og langabbi. Hann elskaði síni uppum alt. Onki var óført. Sjálvt um hann oftani kundi virka hvassur og kundi senda nøkur sigandi eygu, so var hann eitt heitt og bleytt menniskja. Fyri meg var Lill ein sera góður vinmaður og ein stórir og týðandi partur av mínum lívi.

Sjúrdur, vinurin.